

Наталія Д. Бабяк¹, Ірина В. Рокицька²

АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В статті розкрито сутність платоспроможності, проведено аналіз платоспроможності підприємства та виявлено фактори впливу. В статті розглянуто сутність та методичні підходи до аналізу платоспроможності підприємства, визначено набір показників платоспроможності, для проведення найбільш ефективної фінансової діагностики підприємства. В статті описано узагальнення аналітичного інструментарію платоспроможності підприємства за рівнем складності. Проведено комплексний аналіз платоспроможності машинобудівного підприємства з використанням підходу Лютої О.В. та Пігуль Н. Г. з поділом показників на дві групи: показники поточної платоспроможності та показники перспективної платоспроможності, а також доповнено їх показниками західних фінансових аналітиків. В статті запропоновано рекомендації для забезпечення платоспроможності підприємства в умовах війни.

Ключові слова: платоспроможність підприємства, фінансова стійкість, ліквідність, поточні зобов'язання, поточна платоспроможність, перспективна платоспроможність, комплексний аналіз платоспроможності, коефіцієнт покриття, машинобудівні підприємства.

Табл. 8. Лім. 17.

DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-262-22-33

Natalia D. Babyak, Iryna V. Rokytska

ANALYSIS OF THE PLATFORM CAPACITY OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES IN THE MODERN ECONOMIC CONDITIONS

The article reveals the essence of solvency, analyzes the company's solvency and identifies influencing factors. The article examines the essence and methodical approaches to the analysis of the company's solvency, defines a set of solvency indicators for conducting the most effective financial diagnosis of the company.

A comprehensive analysis of the solvency of the machine-building enterprise JSC "Ukrainian Energy Machines" was carried out using the approach of Lyuta O.V. and Pigul N.G. with the division of indicators into two groups: indicators of current solvency and indicators of prospective solvency, as well as supplemented with indicators of Western financial analysts.

The article offers recommendations for ensuring the company's solvency in wartime conditions.

Keywords: enterprise solvency, financial stability, liquidity, current liabilities, current solvency, prospective solvency, comprehensive analysis of solvency, coverage ratio, machine-building enterprises.

Peer-reviewed, approved and placed: 16.04.2023.

Постановка проблеми. Забезпечення платоспроможності підприємства знаходиться в центрі управління підприємством, оскільки саме платоспроможність дає можливість виконувати зобов'язання перед фінансовими установами та іншими кредиторами, працівниками, учасниками, державою тощо. Варто відмітити, що платоспроможність підприємства доповнюється можливістю забезпечувати безперерйність

¹ Kyiv National University of Economics named after Vadym Hetman. Kyiv. Ukraine.

² Ukrhydroenergo. Ukraine.

виробничої діяльності та впровадження інвестиційно-інноваційної складової діяльності, що важливо для машинобудівних підприємств. В сучасних умовах господарювання, напруженості економічної та соціальної ситуації в країні, що зумовлена військовими діями на території України, забезпечення платоспроможності підприємств набувають особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика платоспроможності підприємства досліджується переважно у контексті визначення сутності платоспроможності, оцінки платоспроможності та заходів із її забезпечення. Визначеній проблематиці присвятили свої дослідження багато вітчизняних і закордонних вчених, а саме: Винятинська Л. В., Іванчук Н.В., Крилова О. В., Лахтіонова Л. А., Люта О.В., Олійник О. О., Пігуль Н. Г., Роговий С. М., Сніткіна І. А., Тюхтій М.П., Черничук Л. В. [1-8] та ін. Водночас, відмінність підходів до оцінки платоспроможності підприємства формує обмежену інформативність результатів оцінки платоспроможності та актуальності набуває удосконалення методичного підходу до оцінки платоспроможності з дотриманням критерію комплексності.

Мета дослідження. Мета полягає у систематизації та поглибленні дослідження теоретико-методичних засад оцінки платоспроможності машинобудівних підприємств, працюючих в умовах воєнного стану.

Основні результати дослідження. Дослідження платоспроможності підприємства вимагає з'ясування сутності та підходів до формування системи показників оцінки платоспроможності підприємства. Узагальнення сучасних наукових публікацій вказує на відмінність поглядів на сутність платоспроможності підприємства (таблиця 1). Спільність поглядів полягає у визначенні платоспроможності як здатності підприємства вчасно і в повному обсязі погашати свої зобов'язання. Проте дискусія часто виникає відносно визначення складу і змісту зобов'язань: про всі зобов'язання підприємства наголошують Олійник О. О., Роговий С. М. [5, с. 36], Шушкова Ю. В., Вацяк М. В. [9, с. 20], поточні зобов'язання називають Іванчук Н.В. [1, с. 134], Крилова О. В. [2, с. 33], Сніткіна І. А. [6, с. 181], Люта О.В., Пігуль Н. Г. [4, с. 15], грошові зобов'язання враховують Тюхтій М.П., Сотченко Ю.К., Воробйов О.П. [7, с. 117], зобов'язання перед контрагентами та державою уточнюють Русіна Ю. О., Даринська А. О. [10, с. 36].

Таким чином, вітчизняна фінансова наука платоспроможність підприємства обмежує часто здатністю погашення поточних зобов'язань, що не відповідає світовому підходу до визначення платоспроможності підприємства. На думку А. Хейса, «платоспроможність – це здатність компанії погасити свої довгострокові борги та фінансові зобов'язання» [11]. Абдул Рахман, А. А. А. пропонує подібне визначення: «платоспроможність означає здатність компанії виконувати свої зобов'язання в довгостроковій перспективі. Це означає здатність компанії виплачувати свої зобов'язання в довгостроковій перспективі, включаючи відсотки та основну суму боргу» [12]. Відмінність поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених полягає у наступному: вітчизняні вчені пов'язують платоспроможність з поточними зобов'язаннями, іноземні вчені пов'язують платоспроможність з довгостроковими зобов'язаннями.

Таблиця 1. Узагальнення підходів до визначення сутності платоспроможності підприємства, узагальнено авторами на основі наукових праць

Автор	Визначення	Джерело
Олійник О. О., Роговий С. М.	платоспроможність є здатністю підприємства в достатніх обсягах і вчасно розраховуватись за своїми зобов'язаннями	[5, с. 36]
Іванчук Н.В.	платоспроможність – це здатність підприємства наявними коштами своєчасно й повністю розраховуватися за поточними зобов'язаннями	[1, с. 134]
Крилова О. В.	платоспроможність як здібність підприємства своєчасно і в повному обсязі погашати свої поточні зобов'язання.	[2, с. 33]
Шушкова Ю. В., Вацяк М. В.	платоспроможність підприємства – це його здатність вчасно та в повному обсязі виконувати планові платежі і термінові зобов'язання, підтримуючи при цьому нормальний ритм господарської діяльності.	[9, с. 20]
Тюхтій М.П., Сотченко Ю.К., Воробйов О.П.	платоспроможність – це здатність компанії своєчасно гасити свої грошові зобов'язання наявними ресурсами	[7, с. 117]
Русіна Ю. О., Даринська А. О.	платоспроможність організації можна оцінити її спроможністю своєчасно і в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання перед контрагентами, а також державою.	[10, с. 36]
Сніткіна І. А.	платоспроможність – це здатність суб'єкта господарювання своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми поточними борговими зобов'язаннями за рахунок власних наявних ресурсів із збереженням безперерйного здійснення основних процесів функціонування підприємства.	[6, с. 181]
Люта О.В., Пігуль Н. Г., Глядько К.	під платоспроможністю слід розуміти його здатність у повному обсязі виконувати планові платежі та поточні зобов'язання за допомогою грошових коштів та їх еквівалентів, що в свою чергу впливає на спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність	[4, с. 15]

Дослідження платоспроможності підприємства вимагає з'ясування аналітичного інструментарію, оскільки відмінність поглядів на сутність платоспроможності продукує відмінність поглядів на складові аналізу чи показники. Узагальнення аналітичного інструментарію платоспроможності підприємства за рівнем складності наведено у таблиці 2. Олійник О. О., Роговий С. М. обмежують аналіз платоспроможності аналізом статей активів та пасивів, їх відношення та дотримання «золотого правила фінансування» [5, с. 36-37]. Лучик С.Д., Багрій К.Л. обмежують аналіз показником платоспроможності підприємства за поточними зобов'язаннями, що розраховується як співвідношення середньорічного залишку короткострокових

зобов'язань і середньомісячної валової виручки від реалізації [13, с. 194]. Коцеруба Н. В. пропонує оцінку платоспроможності підприємства на основі платіжного календаря [14, с. 82]. Іванчук Н.В., Кузіна Р. В., Ковальський А. О. для аналізу платоспроможності підприємства обмежуються коефіцієнтами абсолютної, швидкої та загальної ліквідності, що вказує на прихильність до підходу визначення платоспроможності виключно з позиції здатності виконувати поточні зобов'язання [1, с. 134; 15, с. 148]. Білявська А. В., Мізунська І. Р., Ковальчук Н. О. для аналізу платоспроможності підприємства обмежуються коефіцієнтами автономії, фінансової залежності, фінансової стабільності, фінансового левериджу [16, с. 258]. Вимога комплексності покладено в основу аналітичного інструментарію інших вчених.

Таблиця 2. Узагальнення аналітичного інструментарію платоспроможності підприємства, узагальнено авторами на основі наукових праць

Автор	Складові аналізу/показники платоспроможності	Джерело
Олійник О. О., Роговий С. М.	на основі порівняння статей активів і пасивів	[5, с. 36-37]
Лучик С.Д., Багрій К.Л.	показник платоспроможності підприємства за поточними зобов'язаннями	[13, с. 194]
Коцеруба Н. В.	оцінка на основі платіжного календаря	[14, с. 82]
Сніткіна І.А.	чотириохласова скорингова модель	[6, с. 129]
Іванчук Н.В.	коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності	[1, с. 134]
Кузіна Р. В., Ковальський А. О.	коефіцієнти абсолютної, швидкої та загальної платоспроможності (ліквідності)	[15, с. 148]
Білявська А. В., Мізунська І. Р., Ковальчук Н. О.	Коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт фінансового левериджу	[16, с. 258]
Люта О.В., Пігуль Н. Г., Глядько К.	показники поточної платоспроможності (рівень поточної платоспроможності, коефіцієнт оперативної платоспроможності, коефіцієнт абсолютної платоспроможності) і показники перспективної платоспроможності (коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами)	[4, с. 18-19]
Шушкова Ю. В., Вацяк М. В.	аналіз ліквідності балансу підприємства; оцінка фінансового стану підприємства; розрахунок і аналіз основних показників ліквідності (коэф. абсолютної ліквідності, коэф. термінової ліквідності, коэф. загальної ліквідності, коэф. ліквідності запасів, коэф. ліквідності коштів у розрахунках, коэф. співвідношення КЗ та ДЗ, коэф. мобільності активів, коэф. співвідношення активів); розрахунок інтегрального показника та загального показника платоспроможності	[9, с. 20-22]

Закінчення табл. 2

Автор	Складові аналізу/показники платоспроможності	Джерело
Олесенко І.С.	коефіцієнтний метод (загальний коефіцієнт покриття (ліквідності), коефіцієнт поточної (швидкої) ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності), коефіцієнт критичної ліквідності, коефіцієнт забезпечення власними засобами, показником резервної платоспроможності); балансовий підхід; за допомогою прогнозних показників платоспроможності (двофакторна та п'ятифакторна моделі Е. Альтмана, модель діагностики платоспроможності Й. Гайдака та Д. Стоса; моделі прогнозування потенційного банкрутства Спрінгейта; прогнозна модель Р. Ліса; тести на ймовірність банкрутства Р. Таффлера і Г. Тішоу; метод рейтингової оцінки фінансового стану У. Бівера та інші); за допомогою аналітичних показників стану грошових потоків підприємства (коефіцієнт ліквідності грошових потоків, коефіцієнт перспективності ліквідності грошових потоків, індекс перспективної ліквідності, коефіцієнт достатності грошових потоків, коефіцієнт достатності ЧГП з позицій потреб, що фінансуються, коефіцієнт синхронності грошових потоків, коефіцієнти варіації грошових потоків, коефіцієнт покриття чистим грошовим потоком термінових зобов'язань, коефіцієнт ефективності грошових потоків, рівень дефіцитності грошових потоків)	[17, с. 183-191]
Тюхтій М.П., Сотченко Ю.К., Воробйов О.П.	розрахунок абсолютних показників платоспроможності (порівняння активів підприємства, об'єднаних за ступенем зменшення ліквідності і пасивів, які групуються за ступенем терміновості погашення зобов'язань, власні оборотні кошти); розрахунок відносних показників платоспроможності (коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт критичної ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт термінової (швидкої) ліквідності, коефіцієнт загальної платоспроможності, коефіцієнт забезпеченості ВОК, коефіцієнт маневреності ВОК, частка оборотних коштів в активах, частка ВОК у загальній сумі оборотних активів, частка запасів в оборотних активах, частка ВОК в покритті запасів, коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталу, коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобілізованих коштів)	[7, с. 117-119]

Підходи іноземних фінансових аналітиків [11-12] базуються на обчисленні коефіцієнта платоспроможності, коефіцієнта покриття відсотків

та інших показників, які визначають вагомість зобов'язань та довгострокових зобов'язань (таблиця 3).

Таблиця 3. Узагальнення іноземного аналітичного інструментарію платоспроможності підприємства, узагальнено на основі наукових праць [11-12]

Назва показника	Формула (оригінал)	Формула (переклад)	Формула (за рядками фінансової звітності)
Коефіцієнт платоспроможності (solvency ratio)	$\frac{\text{net income} + \text{depreciation and amortization}}{\text{total liabilities}}$	$\frac{\text{чистий прибуток} + \text{амортизація}}{\text{загальні зобов'язання}}$	$\frac{\text{ф.2 р.2350} + \text{р.2515}}{\text{ф.1 р.1595} + \text{р.1695}}$
Коефіцієнт покриття відсотків (interest coverage ratio)	$\frac{\text{operating income}}{\text{interest expense}}$	$\frac{\text{прибуток від операційної діяльності}}{\text{процентні витрати}}$	$\frac{\text{ф.2 р.2190}}{\text{ф.2 р.2250}}$
Debt-to-assets ratio (D/AR)	$\frac{\text{total debt}}{\text{total assets}}$	$\frac{\text{загальний борг}}{\text{загальні активи}}$	$\frac{\text{ф.1 р.1595} + \text{р.1695}}{\text{ф.1 р.1300}}$
Debt-to-equity ratio (D/ER)	$\frac{\text{total debt}}{\text{total shareholders' equity}}$	$\frac{\text{загальний борг}}{\text{власний капітал}}$	$\frac{\text{ф.1 р.1595} + \text{р.1695}}{\text{ф.1 р.1495}}$
Long-term debt-to-assets ratio (LTD/AR)	$\frac{\text{long-term debt}}{\text{total assets}}$	$\frac{\text{довгостроковий борг}}{\text{загальні активи}}$	$\frac{\text{ф.1 р.1595}}{\text{ф.1 р.1300}}$
Long-term debt-to-equity ratio (LTD/ER)	$\frac{\text{long-term debt}}{\text{total equity}}$	$\frac{\text{довгостроковий борг}}{\text{власний капітал}}$	$\frac{\text{ф.1 р.1595}}{\text{ф.1 р.1495}}$
Interest coverage (IC)	$\frac{\text{earnings before interest and tax}}{\text{interest payments}}$	$\frac{\text{прибуток до виплати відсотків і податків}}{\text{відсоткові платежі}}$	$\frac{\text{ф.2 р.2290} + \text{р.2250}}{\text{ф.2 р.2250}}$

Відмінність поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених до аналітичного інструментарію оцінки платоспроможності підприємства корелюється з поглядами на сутність платоспроможності підприємства. Вітчизняні вчені пов'язують платоспроможність з поточними зобов'язаннями та частіше оцінюють здатність погашати поточні зобов'язання через коефіцієнти ліквідності, а іноземні вчені пов'язують платоспроможність з довгостроковими зобов'язаннями та частіше оцінюють здатність погашати довгострокові зобов'язання та сплачувати відсотки за користування ними. Для проведення комплексного аналізу платоспроможності підприємства використаємо підхід науковців Лютої О.В. та Пігуль Н. Г. з поділом показників на дві групи: показники поточної платоспроможності та показники перспективної платоспроможності, а також доповнимо показниками західних фінансових аналітиків.

АТ «Українські енергетичні машини» (до 2021 р. – АТ «Турбоатом») належить до числа найбільших підприємств світу з проектування та виробництва парових турбін для теплових електростанцій, теплоелектроцентралей, атомних електростанцій; гідравлічних турбін для

гідроелектростанцій та гідроакумуючих електростанцій; гідравлічних затворів для гідроелектростанцій та гідроакумуючих електростанцій і насосних станцій, іншого енергетичного обладнання. Показники платоспроможності розраховано за даними фінансової звітності [17]. Аналіз поточної платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» (таблиця 4) вказує на наявність суперечливих тенденцій забезпечення платоспроможності у 2019-2021 рр. Незважаючи на дотримання нормативних значень у досліджуваному періоді, коефіцієнт загальної ліквідності та коефіцієнт швидкої ліквідності демонструють негативну динаміку у 2021 р., коли коефіцієнт загальної ліквідності зменшився на 0,82 та коефіцієнт швидкої ліквідності зменшився на 0,55. Коефіцієнт абсолютної ліквідності свідчить про порушення абсолютної ліквідності, оскільки фактичне значення показника у 2019 р. було менше у 5 разів від нормативного значення, у 2020 р. – у 2 рази, у 2021 р. – у 4 рази. Відповідно до тенденції коефіцієнт загальної ліквідності та коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився у 2021 р. проти 2020 р.

Таблиця 4. Аналіз поточної платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» у 2019-2021 рр. [17]

Назва показника	2019	2020	2021
Коефіцієнт покриття	2,25	2,42	1,60
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,24	1,50	0,95
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,04	0,12	0,06
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	2323814	2638334	1905640

Отже, поточна платоспроможність АТ «Українські енергетичні машини» у 2019-2021 рр. була дотримана у частині загальної ліквідності та швидкої ліквідності, проте підприємство має порушення абсолютної ліквідності. Основною причиною погіршення рівня поточної платоспроможності у 2021 р. стало збільшення заборгованості за короткостроковими кредитами банків на 64%; поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 153%; поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 92%; поточних забезпечень на 714%; інших поточних зобов'язань на 554%; поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці на 229%; поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування на 480%.

Аналіз перспективної платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» (таблиця 5) вказує на забезпечення перспективної платоспроможності у 2019-2021 рр. Розрахункові значення відповідних показників відповідають нормативним значенням, проте динаміка показників є від'ємною.

Основною причиною погіршення рівня перспективної платоспроможності у 2021 р. стало збільшення зобов'язань темпами швидшими, ніж збільшення власного капіталу. Сукупні зобов'язання АТ «Українські енергетичні машини» збільшилися на 75% проти власного капіталу, який збільшився на 8%.

Таблиця 5. Аналіз перспективної платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» у 2019-2021 рр.

Назва показника	2019	2020	2021
Коефіцієнт автономії	0,72	0,73	0,63
Коефіцієнт фінансової залежності	1,38	1,37	1,60
Коефіцієнт фінансової стійкості	2,60	2,71	1,67
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,40	0,44	0,26
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	0,51	0,55	0,30

Аналіз платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» відповідно до базового іноземного аналітичного інструментарію наведено у таблиці 6.

Таблиця 6. Коефіцієнт платоспроможності та коефіцієнт покриття відсотків АТ «Українські енергетичні машини» у 2019-2021 рр.

Назва показника	2019	2020	2021
Коефіцієнт платоспроможності (solvency ratio)	0,25	0,18	0,04
Коефіцієнт покриття відсотків (interest coverage ratio)	122,70	1,62	0,42

Коефіцієнт платоспроможності (solvency ratio) визначений як базовий показник аналізу платоспроможності демонструє тенденцію до зменшення. У 2019-2021 рр. коефіцієнт платоспроможності зменшився у 7 разів: від 0,25 у 2019 р. до 0,04 у 2021 р. Зменшення коефіцієнта платоспроможності свідчить про потенційні загрози втрати платоспроможності через зменшення чистого прибутку за умови збільшення загального обсягу зобов'язань. Значення коефіцієнта покриття відсотків (interest coverage ratio) свідчить про наявність проблеми покриття відсотків.

Аналіз платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» за іноземним підходом (таблиця 7) свідчить про збільшення значень показників платоспроможності у 2021 р., що свідчить про потенційне її зменшення.

Порівняльний аналіз платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» та підприємств України вказує на вищий рівень заборгованості відносно загального розміру капіталу (перевищення у 3 рази у 2019-2020 рр.) та власного капіталу (7 разів у 2019 р., 8 разів у 2020 р.), довгострокової заборгованості відносно загального розміру капіталу (5 разів у 2019 р., 6 разів у 2020 р.) та власного капіталу (14 разів у 2019 р., 17 разів у 2020 р.). Таким чином, стан платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» є вищим, ніж в економіці України загалом.

Порівняльний аналіз платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» та підприємств переробної промисловості, до якої належить досліджуване підприємство вказує на вищий рівень заборгованості та довгострокової заборгованості. Аналогічною є ситуація відносно платоспроможності підприємств-виробників двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів (КВЕД 28.11).

Таблиця 7. Аналіз платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» у 2019-2021 рр., дані фінансової звітності АТ «Українські енергетичні машини» [18] та Держкомстату України [20]

Назва показника	2019	2020	2021	Відхилення, (+/-)		
				2020-2019	2021-2020	2021-2019
АТ «Українські енергетичні машини»						
Debt-to-assets ratio (D/AR)	0,28	0,27	0,37	-0,01	0,11	0,10
Debt-to-equity ratio (D/ER)	0,38	0,37	0,60	-0,01	0,23	0,22
Long-term debt-to-assets ratio (LTD/AR)	0,03	0,02	0,04	0,00	0,02	0,01
Long-term debt-to-equity ratio (LTD/ER)	0,04	0,03	0,07	0,00	0,03	0,03
Підприємства України						
Debt-to-assets ratio (D/AR)	0,73	0,74	н/д	0,01	-	-
Debt-to-equity ratio (D/ER)	2,72	2,80	н/д	0,08	-	-
Long-term debt-to-assets ratio (LTD/AR)	0,14	0,15	н/д	0,01	-	-
Long-term debt-to-equity ratio (LTD/ER)	0,53	0,57	н/д	0,04	-	-
Підприємства секції С (переробна промисловість)						
Debt-to-assets ratio (D/AR)	0,81	0,82	н/д	0,01	-	-
Debt-to-equity ratio (D/ER)	4,34	4,58	н/д	0,24	-	-
Long-term debt-to-assets ratio (LTD/AR)	0,12	0,14	н/д	0,02	-	-
Long-term debt-to-equity ratio (LTD/ER)	0,67	0,81	н/д	0,14	-	-
Підприємства за кодом КВЕД 28.11 (Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів)						
Debt-to-assets ratio (D/AR)	0,89	0,99	н/д	0,11	-	-
Debt-to-equity ratio (D/ER)	8,00	167,05	н/д	159,06	-	-
Long-term debt-to-assets ratio (LTD/AR)	0,10	0,09	н/д	-0,01	-	-
Long-term debt-to-equity ratio (LTD/ER)	0,86	15,18	н/д	14,32	-	-

Таким чином, стан платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» є вищим, ніж в економіці України та відповідній галузі, що вказує на ефективне управління грошовими потоками, зобов'язаннями та активами підприємства.

Висновки та рекомендації для підприємства. На основі узагальнення підходів до сутності та методики оцінки платоспроможності підприємства можна відзначити відмінність поглядів серед вітчизняних та іноземних вчених. Вітчизняні вчені переважно визначають платоспроможність підприємства як здатність підприємства вчасно і в повному обсязі погашати

свої поточні зобов'язання, відповідно, оцінка платоспроможності визначається як порівняння окремих видів активів і поточних зобов'язань (коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності). Такий підхід окремі вітчизняні вчені доповнюють показниками фінансової стійкості (коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами) для визначення перспективної платоспроможності підприємства. Іноземні вчені визначають платоспроможність підприємства як здатність виконувати свої зобов'язання в довгостроковій перспективі; методичний інструментарій об'єднує базові показники платоспроможності (коефіцієнт платоспроможності (solvency ratio), коефіцієнт покриття відсотків (interest coverage ratio) та додаткові показники, які визначають вагомість власного капіталу, зобов'язань чи довгострокових зобов'язань.

Проведено оцінку АТ «Українські енергетичні машини» (до 2021 р. – АТ «Турбоатом»), що належить до числа найбільших підприємств світу з проектування та виробництва: парових турбін для теплових електростанцій, теплоелектроцентралей, атомних електростанцій; гідравлічних турбін для гідроелектростанцій; гідравлічних затворів і насосних станцій, іншого енергетичного обладнання. За показниками поточної платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини», підприємство у 2019-2021 рр. забезпечувало поточну платоспроможність за рахунок оборотних активів та швидкоореалізованих активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності свідчить про порушення абсолютної ліквідності, оскільки фактичне значення показника у кілька разів менше нормативного значення. На кінець досліджуваного періоду стан поточної платоспроможності підприємства погіршився, що вказує на погіршення синхронізації грошових потоків та сукупність загроз, які могли активізуватися в умовах воєнного стану України. Рекомендовано покращити якість планування і прогнозування грошових потоків АТ «Українські енергетичні машини», оптимізувати вхідні та вихідні грошові потоки з дотриманням мінімального рівня платоспроможності підприємства для можливості виконання зобов'язань перед працівниками, державою та іншими контрагентами. Аналіз перспективної платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» вказує на забезпечення перспективної платоспроможності у 2019-2021 рр. Розрахункові значення відповідних показників відповідають нормативним значенням, проте динаміка показників є від'ємною. Основною причиною погіршення рівня перспективної платоспроможності у 2021 р. стало збільшення зобов'язань темпами швидшими, ніж збільшення власного капіталу.

Аналіз платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» відповідно до іноземного аналітичного інструментарію вказує на тенденцію до зменшення платоспроможності та потенційні загрози втрати платоспроможності через зменшення чистого прибутку підприємства, збільшення загального обсягу зобов'язань. Значення коефіцієнта покриття відсотків свідчить про наявність проблеми покриття відсотків. У 2019-2020 рр. за рахунок прибутку від операційної діяльності покривало повністю відсоткові

платежі, проте у 2021 р. прибуток від операційної діяльності зменшився за одночасного збільшення відсоткових платежів. Інші показники платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» свідчать про її зменшення. Для забезпечення платоспроможності підприємство повинно дотримуватися позитивної динаміки чистого прибутку через оптимізацію доходів та витрат, пошуку нових ринків збуту продукції та пошуку альтернативних доходів (інших операційних доходів та інших доходів). Війна стала свого роду тестом на стійкість для підприємств та української економіки в цілому. В умовах війни підприємство повинно переглянути склад та обсяги доходів і витрат з урахуванням складеної макроекономічної ситуації та умов фінансово-господарської діяльності.

Також, у воєнних умовах для забезпечення платоспроможності на безперервній основі підприємству рекомендовано залучати європейських інвесторів на вигідних умовах для обох сторін; залучати кошти Світового банку; Міжнародного валютного фонду; залучати цільові кредити та технічну допомогу (курси, консультації) Європейського банку реконструкції та розвитку (міжнародна фінансово-кредитна установа, яка надає кредити під конкретні проекти, як державним, так і приватним підприємствам); виходити на європейські ринки збуту або розширювати обсяг поставок продукції (товару). Пріоритетом залучення коштів Світового банку є підтримка відновлення українських підприємств від створеної російською агресією кризи.

Порівняльний аналіз платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» та підприємств України вказує, що стан платоспроможності АТ «Українські енергетичні машини» є вищим, ніж в економіці України загалом, відповідній галузі та підприємствах-конкурентів. Це вказує на ефективне управління грошовими потоками, зобов'язаннями та активами підприємства.

1. Іванчук Н.В. Удосконалення факторного аналізу платоспроможності підприємства. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 57. С.133-138.

2. Крилова О.В. Грошові потоки в системі забезпечення платоспроможності підприємства. Економіка та держава. 2019. № 7. С. 30–33.

3. Лахтіонова Л. А. Аналіз платоспроможності та ліквідності суб'єктів підприємницької діяльності : монографія. К. : КНЕУ, 2010. 657 с.

4. Люта О.В., Пігуль Н.Г., Глядько К. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2019. № 4. С. 14-23.

5. Олійник О.О., Роговий С.М. Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності. Агросвіт. 2018. № 19. С. 34–38.

6. Сніткіна І. А. Підходи визначення сутності платоспроможності та класифікація факторів впливу. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2019. Вип. 1 (53). С. 179-183.

7. Тюхтій М. П., Сотченко Ю. К., Воробйов О. П. Сутність та методика оцінки платоспроможності суб'єктів господарювання України. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. Вип. 4. С. 116-120.

8. Черничук Л. В., Винятинська Л. В. Статистичне дослідження платоспроможності підприємств : монографія. Тернопіль : Вектор, 2016. 221 с.

9. Шушкова Ю. В., Вацяк М. В. Аналіз рівня платоспроможності ПРАТ "Львівобленерго". Економіка. Фінанси. Право. 2018. № 11(4). С. 19-23.

10. Русіна Ю. О., Даринська А. О. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності організації в умовах кризи. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2018. № 6(2). С. 34-38.
11. Hayes A. Solvency. URL: <https://www.investopedia.com/terms/s/solvency.asp>
12. Abdul Rahman A. A. The Relationship between Solvency Ratios and Profitability Ratios: Analytical Study in Food Industrial Companies listed in Amman Bursa. International Journal of Economics and Financial Issues. 2017. № 7(2). Р. 86–93.
13. Лучик С.Д., Барпій К.Л. Використання кореляційно-регресійного аналізу при оцінці платоспроможності суб'єкта господарювання. Вісник КНТЕУ. 2020. Вип. III (79). С.189 – 200.
14. Коцеруба Н. В. Інформаційне забезпечення аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 27. № Ч. 1. С.78-83
15. Кузіна Р. В., Ковальський А. О. Платоспроможність як запорука ефективного інвестування. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. № 3 (114). Ч. 1. С. 147-150
16. Білявська А. В., Мізунська І. Р., Ковальчук Н. О. Аналітичні аспекти управління рівнем ліквідності та платоспроможності підприємств енергетики. Бізнес Інформ. 2019. №1. С. 255–261.
17. Річна інформація. URL: <https://ukrenergymachines.com/investors/reports/131>

-
1. Ivanchuk N.V. Udoskonalennia faktornoho analizu platospromozhnosti pidpriemstva. Prychornomorski ekonomichni studii. 2020. Vyp. 57. S.133-138.
 2. Krylova O.V. Hroshovi potoky v systemi zabezpechennia platospromozhnosti pidpriemstva. Ekonomika ta derzhava. 2019. № 7. S. 30–33.
 3. Lakhtionova L. A. Analiz platospromozhnosti ta likvidnosti subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti : monohrafiia. K. : KNEU, 2010. 657 s.
 4. Liuta O.V., Pihul N.H., Hliadko K. Teoretychni zasady upravlinnia likvidnistiu ta platospromozhnistiu pidpriemstv. Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia Ekonomika. 2019. № 4. S. 14-23.
 5. Oliinyk O.O., Rohovy S.M. Finansovy stan pidpriemstva v konteksti likvidnosti ta platospromozhnosti. Ahrosvit. 2018. № 19. S. 34–38.
 6. Snitkina I. A. Pidkhydy vyznachennia sutnosti platospromozhnosti ta klasyfikatsiia faktoriv vplyvu. Naukovi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia «Ekonomika». 2019. Vyp. I (53). S. 179-183.
 7. Tiukhtii M. P., Sotchenko Yu. K., Vorobiov O. P. Sutnist ta metodyka otsinky platospromozhnosti subiektiv hospodariuvannia Ukrainy. Ekonomichniy visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii. 2018. Vyp. 4. S. 116-120.
 8. Chernychuk L. V., Vyniatynska L. V. Statystychnе doslidzhennia platospromozhnosti pidpriemstv : monohrafiia. Ternopil : Vektor, 2016. 221 s.
 9. Shushkova Yu. V., Vatsiak M. V. Analiz rinvia platospromozhnosti PRAT "Lvivoblenerho". Ekonomika. Finansy. Pravo. 2018. № 11(4). S. 19-23.
 10. Rusina Yu. O., Darynska A. O. Zabezpechennia finansovoi stiikosti ta platospromozhnosti orh-anizatsii v umovakh kryzy. Mizhnarodnyi naukovi zhurnal "Internauka". 2018. № 6(2). S. 34-38.
 11. Hayes A. Solvency. URL: <https://www.investopedia.com/terms/s/solvency.asp>
 12. Abdul Rahman A. A. A. The Relationship between Solvency Ratios and Profitability Ratios: Analytical Study in Food Industrial Companies listed in Amman Bursa. International Journal of Economics and Financial Issues. 2017. № 7(2). R. 86–93. URL: <https://www.econjournals.com/index.php/ijefi/article/view/3960>
 13. Luchyk S.D., Bahrii K.L. Vykorystannia koreliatsiino-rehresiinoho analizu pry otsintsi platospromozhnosti subiekta hospodariuvannia. Visnyk KNTEU. 2020. Vyp. III (79). S.189 – 200.
 14. Kotseruba N. V. Informatsiine zabezpechennia audytu finansovoi stiikosti ta platospromozhnosti pidpriemstva. Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo. 2019. Vyp. 27. № Ch. 1. S.78-83
 15. Kuzina R. V., Kovalskyi A. O. Platospromozhnist yak zaporuka efektyvnoho investuvannia. Derzhava ta rehiony. Seriiia: Ekonomika ta pidpriemnytstvo. 2020. № 3 (114). Ch. 1. S. 147-150
 16. Biliavska A. V., Mizunska I. R., Kovalchuk N. O. Analitichni aspekty upravlinnia rinvnem likvidnosti ta platospromozhnosti pidpriemstv enerhetyky. Biznes Inform. 2019. №1. С. 255–261.
 17. Richna informatsiia. URL: <https://ukrenergymachines.com/investors/reports/131>